

16361

No. 16

No. 16

BIBLIOTECA POLITICĂ

PRINCIPII

DE

REORGANIZARE A SENATULUI

DE

ANIBAL TEODORESCU

Lei 1.-

PREȚUL 60 BANI

EDITURA „FLACĂRA”

1234

16561

ANIBAL TEODORESCU

PRINCIPII

DE

REORGANIZARE A SENATULUI

BUCUREȘTI

INSTITUTUL DE EDITURA ȘI ARTE
GRAFICE „FLACĂRA“ : : : : :
BUCUREȘTI, STR. CAMPINEANU, 40

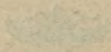
1914

1884

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO

UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

DE ACELAȘ AUTOR :

- Les lois roumaines et les étrangers, Paris 1905, 355 pag. edit. *Henri Jouve*, (epuizat).
- Clauza pedepsei cu moartea din convențiunile noastre de extrădare în *C. Judiciar*, No. 86 din 1905.
- Socialismul juridic, *idem*, No. 5 din 1906.
- Separatiunea puterilor în stat, *idem*, No. 35 din 1906.
- Sindicatul și obstacolele ce li se opun, *idem*, No. 39 din 1906.
- Socialismul în organizarea Statului nostru, *idem*, No. 44 din 1906.
- Prescripțiunea hotărârilor comerciale, *idem*, No. 63 din 1906.
- Chestiunea socială în România, *idem*, No. 19 din 1907.
- Revoluțiune și evoluțiune, *idem*, No. 36 și 38 din 1907.
- Ideia socialistă și Karl Marx, studiu critic, 1907, 352 pag. edit. revistei *C. Judiciar*.
- Asociațiunile de comune în dreptul administrativ, în *C. Judiciar*, No. 66 din 1908.
- Capacitatea de a înstrăina a stabilimentelor de utilitate publică, 1908, 30 pag. (epuizat).
- Decretul de expluzare și chestiunile naționalității, în *C. Judiciar*, No. 71 din 1909.
- Regulamentul de administrațiune publică, în *Revista critică de Drept*, No. 2, 1910.

- O nouă concepțiune a actelor de guvernământ.**
Teoria legalității, 1910, 51 pag. (epuizat).
- Servitutea alinierii** în *Revista critică de Drept*, No. 7, 1911.
- Programele Partidului național-liberal** dela 1848 până astăzi, 1911, 135 pag. (în *Buletinul Cercului de studii al P. N. L.* No. 2).
- Concurența nelegală prin ponegrire** în *Revista critică de Drept*, No. 12, 1911.
- Vânzarea moșiilor aparținând persoanelor morale**, 1912, Imp. Independența, pag. 16.
- Reînființarea contenciosului administrativ**, conferință, *Buletinul* No. 8, 1912.
- Viața noastră constituțională și proiectul de lege asupra descentralizării administrative**, conferință, *Buletinul* No. 9—10, 1912.
- Noțiuni de Drept administrativ**, partea I-a, 1912, 160 pag.
- La propriété industrielle en Roumanie. Du caractère et des effets du dépôt des marques de fabrique ou de commerce**, 1912, 16 pag.
- Noțiuni de Drept administrativ**, partea II-a, fasc. I-a, 1913, 64 pag.
- Obligativitatea votului** în rev. *Democrația*, No. 14 din 1913. pag. 545.
-

PRINCIPII

DE

REORGANIZARE A SENATULUI ¹⁾

Una din reformele fundamentale proiectate de partidul național-liberal, anume lărgirea dreptului de vot prin înființarea colegiului unic, va aduce după sine în mod necesar și schimbarea bazelor, pe care este alcătuit Senatul nostru în forma lui de astăzi, căci este foarte probabil că actualele două colegii cenzitare, cari aleg pe senatori, vor dispărea prin viitoarea reformă electorală. Întrebarea care se pune este deci: *Ce organizare se va da Senatului în noul regim electoral?*

Această întrebare presupune însă câștigat un principiu: Senatul *va continua* să subziste și pe viitor, alături de Camera

---

¹⁾ Conferință ținută la *Cercul de studii* al P. N. L. în ziua de 29 Ianuarie 1914.

deputaților, alcătuind împreună cu aceasta, ca și pe trecut, Parlamentul țării. Sunt însă unele spirite, despre care nu am putea spune dacă sunt cele mai înaintate pe tărâmul politic sau nu, cari ar dori din motive diferite, suprimarea totală a acestui corp legiuitor; în orice caz, chestiunea se poate foarte bine pune în mod teoretic astfel că, mai înainte de a cerceta prima chestiune, aceia a viitoarei organizări a Senatului care formează obiectul principal al cercetărilor de față, ne vom opri asupra chestiunii dacă Senatul va trebui menținut sau, din potrivă, desființat pentru a face din Camera deputaților singura adunare reprezentativă a națiunii noastre.

Nu vom ezita să răspundem și încă în modul cel mai categoric că Senatul va trebui menținut alături de Cameră pentru că din această dualitate, ca și pe trecut, nu pot rezulta pentru Stat decât faloase și nici decum neajunsuri.

Neapărat că nu vom relua aci vechea discuțiune clasică pe care oricine o găsește în toate tratatele de Drept constituțional, asupra superiorității sistemului bicameral față de cel unicameral, ci vom căuta să ne mărginim numai la conside-

rațiuni de ordin local, național, considerațiuni trase din viața de până acum a Parlamentului român.

Este foarte adevărat că existența acestui corp legiutor nu este întemeiată la noi pe tradițiuni de drept public prea vechi, care să fi călăuzit în trecut Principatele dunărene. În afară de adunarea țării — *obșteasca adunare* — a cărei alcătuire a fost determinată pentru prima oară la 1831 de către **Regulamentul Organic**, nu întâlnim la noi existența concomitentă a vre-unui alt corp sau a altei adunări care să fi fost chemată să joace în stat același rol ca și cea dintâi. Explicațiunea acestui fapt stă în aceia că, lăsând la o parte proiectul de constituțiune din 1822 al boerilor cărvunari, cari punea în germenii principiul *separațiunei puterilor*, până la Regulamentul Organic nu s'a știut nimic la noi despre nevoia de a se despărți organul legiutor de cel executiv. Cu atât mai puțin dar s'ar fi putut vorbi de o bifurcare a organului legiutor, organ inexistent.

Convențiunea dela Paris din 1858 menține și ea o singură adunare, *adunarea electivă*, dar face în acelaș timp un pas

înainte spre dualitate, căci institue *Comisiunea centrală*, comună ambelor Principate și ale cărei atribuțiuni erau nu numai de a pregăti proiectele de legi de interes comun²⁾, ci și de a revizui toate legile și regulamentele, punându-le în concordanță cu principiile generale ale Convențiunii³⁾, precum și de a-și da adeziunea la legile de interes special votate de Adunări, mai înainte ca asemenea legi să fi fost aprobate de Hospodar⁴⁾. Din cauza aceasta, Comisiunea Centrală era considerată de Convențiune ca fiind un element care intra în compunerea puterii legiuitoare.

Prin modul ei de alegere, această comisiune avea o origină mixtă, căci dacă jumătate din membrii ei (opt) erau aleși din sânul lor de către Adunările electivă, apoi jumătatea cealaltă erau reprezentanții direcți ai organului executiv ca unii ce erau numiți de către Hospodar dintre persoanele agreate de el⁵⁾.

Primul Senat, care apare printre instituțiunile noastre politice cu caracte-

---

²⁾ Art. 33, al. final.

³⁾ Art. 35.

⁴⁾ Art. 37.

⁵⁾ Art. 27.

rul de dedublare a Camerii și deci cu scopul de scindare a organului legiuitor, este acela înființat de Principele Cuza prin *Statutul dezvoltător al Convențiunii* din 2 Iulie 1864, sub numele de *Corp ponderator*. Ca și Comisiunea Centrală înființată cu șase ani mai înainte și desființată de Statut și, poate chiar mai mult decât aceia, acest corp era o emanațiune a domnului, căci, în afară de cei doi mitropoliți, de episcopii eparhioți, de primul prezident al Curții de Casațiuni și de cel mai vechiu general în activitate, — toți membri de drept, — 32 membri erau numiți direct de domn dintre foștii înalți funcționari ai țării sau dintre persoanele, cari ar fi avut un venit de cel puțin 800 galbeni iar restul de alți 32 membri aleși mai întâi de consiliile generale ale județelor și numiți, în ultima analiză, tot de domn de pe o listă de prezentațiune de câte trei candidați de fiecare județ⁶⁾. Cu o asemenea alcătuire, este ușor de văzut că guvernul nu numai că s'ar fi putut bucura de o majoritate zdrobitoare în Senat, dar ar fi putut chiar opune velleităților de independență ale adunării

---

⁶⁾ Art. 7. Vezi și modificațiunile îndeplinitoare ale Statului.

elective un instrument redevabil și aceasta cu atât mai mult cu cât Corpul Ponderator se bucura de drepturi cu mult mai mari și mai însemnate decât Adunarea ⁷⁾). De altfel acesta fusese și scopul urmărit de Principele Cuza, când a instituit acest al doilea organ legiuitor. De sigur că unul din izvoarele dela cari s'a inspirat fostul Domnitor în alcătuirea operei sale de mai sus a fost și Constituțiunea franceză din 1852, în vigoare deci la epoca în care Statutul a fost elaborat.

Constituțiunea din 1866 menține și ea Senatul, cerut de partidul conservator ca o garanție de conservatism contra avântului neconsiderat al unei Camere cu principii prea liberale, dar îi dă cu totul o altă organizare decât Statutul din 1864 prin aceea că-l face un corp pur electiv. Iată deci care au fost împrejurările istorice în care a apărut Senatul nostru. Eșit din temerea ce o avea un partid politic ca Adunarea să nu caute să realizeze reforme prea democratice, Senatul trebuia să servească de contra-greutate față de o activitate prea riscată sau chiar periculoasă din punctul de vedere

---

⁷⁾ Vezi art. 13, 14 și 15 din Statut.

al intereselor conservatoare ale acelu
partid.

Totuși această dualitate ne este indis-
pensabilă, pentru că o experiență înde-
lungată făcută în toate statele civilizate
a dovedit că numai împărțirea organului
legiuitor în două sub-organe, cari să
concuere în același timp la îndeplinirea
aceleiași funcțiuni, poate evita abuzurile
de putere la cari ar ajunge în mod fatal
o singură Cameră. Tirania de tristă me-
morie, pe care a exercitat-o Convențiunea
franceză din timpul marii revoluțiuni, este
un exemplu isbitor de ilustrare a acestei
afirmațiuni. Profesorul *Duguit* zice, în
această privință, că „constituțiunile au
fost făcute la început pentru a apăra pe
individ de arbitrariul Regelui și pentru
aceasta s'a dat întâetate în stat unui par-
lament ales. Dar alegerea nu este o ga-
ranție indestulătoare că Parlamentul nu-și
va încălca propriile sale puteri. Cel mai
bun mijloc ce s'a găsit până acum pen-
tru a evita în măsura putinței tirania
parlamentară este de a creia două adu-
nări, al căror concurs va fi trebuincios

---

⁸⁾ *Traité de Droit constitutionnel*, Paris 1911, vol. I,
pag. 367.

pentru votul legilor și al bugetului și care se vor limita astfel reciproc⁸⁾.

Toți autorii de drept constituțional recunosc pe de altă parte, că într'un sistem bicameral, prezența Senatului alături de Cameră face ca legile să fie mai matur chibzuite, mai bine cugetate, evitându-se astfel multe din greșelile ce ar rezulta dintr'o deciziune repede și nereflectată a unei singure Camere. Senatul nu este deci o piedică ce se opune activității Camerei ci un instrument prin care se asigură ca legile unui stat să fie mai bine făcute. Chiar dacă prin dualitate rezultatul nu ar fi decât că legile trebuiesc încă odată citite și totuși menținerea acestei Camere înalte este indispensabilă.

Că Senatul a jucat în totdeauna pe lângă Cameră rolul de moderator al activității acesteia reese mai ales la noi, unde multe legi, cu toate că fuseseră votate de Adunare, nu au fost prezintate totuși și acestui al doilea corp legiuitor. Se simțea poate, că există în ele ceva care le făcea contrarii adevăratelor interese generale ale țării. Cu o singură Cameră asemenea proiecte ar fi devenit numai decât legi perfecte; prezența Sena-

tului însă a împiedecat aceasta. Neapărat că din aceste considerațiuni lăsăm la o parte însemnătatea rolului pe care l-a jucat de atâtea ori Senatul nostru — lucru ce de altfel se petrece pretutindeni — printr'o amendare fericită a legilor venite dela Cameră și votate deja de acasta.

Nu trebuie să uităm iarăși, în această chestiune că ne poate fi de mare folos și experiența făcută până acum de alții. În adevăr, numărul statelor constituționale cari au avut puterea legiuitoare sintetizată într'o singură adunare scade pe zi ce trece. Astfel, patru din republicele Americane și anume: *Mexicul, Ecuador, Peru și Bolivia*⁹⁾, după ce au practicat cât-va timp sistemul unicameral au revenit astăzi la sistemul celor două Camere, iar în Europa, lăsând la o parte marele ducat al *Luxemburgului, Serbia și Grecia* sunt singurele state cari au numai o cameră. Ori, tocmai despre aceste state știm că sunt departe de a merge în fruntea civilizațiunei omenești mai ales dacă ținem seamă că există o strânsă corelațiune între organizarea politică a unei țări și aptitudinile sale pentru progres.

---

⁹⁾ *Idem*, pag. 365.

Mai departe, exemplul pe care ni-l oferă Serbia în această privință este demn de toată luarea aminte. Până în 1901 acest stat a avut o singură Cameră: *Scupcina*, alături de care constituțiunea din acel an a creiat un Senat compus din membri aleși, membri de drept și membri numiți de Rege. Dar, după asasinarea Regelui Alexandru și a Reginei Draga, în Mai 1903, *Scupcina* și Senatul s'au reunit ca să procedă la alegerea lui Petre Karageorgievici și la înlocuirea constituțiunii din 1901 printr'o nouă constituțiune (5 Iunie 1903). Aceasta din urmă, aproape identică cu vechea constituțiune din 1888, a desființat Senatul, lăsând să subsiste numai *Scupcina*.

Se pare însă acum că se agită în Serbia ideia restaurării sistemului bicameral. În adevăr telegramele sosite din Belgrad și publicate de ziarele noastre în cursul lunii Februarie din acest an ne spun că este vorba de alcătuirea unui nou partid conservator sub conducerea d-lui **Perici**, al cărui program este, în afară de stabilirea unor relațiuni amicale cu Austro-Ungaria, și reintroducerea sistemului celor două camere.

Dacă ne întoarcem la noi, ajungem

la încheierea că, după o aplicare continuă de o jumătate de veac, Senatul a devenit o instituțiune indispensabilă regimului nostru politic parlamentar, ceea ce ne face să credem că existența lui pe viitor este pe deplin asigurată.

Iată cum, odată stabilit aceasta, ajungem să ne ocupăm de principala întrebare pusă în studiul de față: *care va fi organizarea Senatului nostru în viitorul regim electoral?*

Prin realizarea reformei, ce și-o propune partidul național-liberal, — a colegiului unic — actualele colegii, cenzitare și prin aceasta însăși restrânse, vor dispărea pentru a face loc unui singur colegiu mare, în care cetățenii vor fi chemați să voteze după alte aptitudini ale lor fără privire la avere; lucrul acesta se va întâmpla nu numai pentru Cameră ci și, firește, pentru Senat, pentrucă oricare ar fi deosebirile ce ar urma să se stabilească între aceste două corpuri legiuitoare din punctul de vedere al alegerii lor, nu vom mai putea păstra pe viitor nici în parte măcar colegiile cenzitare, ca unele ce nu răspund nici concepțiilor noastre despre democratism și nici, după cum vom vedea, bazelor pe care

va trebui așezată organizarea viitoare a Senatului. Această organizare va trebui să fie astfel încât să răspundă pe de o parte nevoilor vieții noastre sociale și politice actuale, nevoi care vor continua poate, să dăinuiască încă mult timp dar care sunt în orice caz deosebite de acelea dela 1866, când s'a făcut Constituțiunea, și de acelea dela 1884, când s'a revizuit sistemul nostru electoral; în acelaș timp și pe de altă parte, organizarea Senatului va trebui să fie la înălțimea concepțiilor care vor prezida la organizarea viitoarei camere a deputaților ieșită dintr'un singur colegiu.

Astfel fiind, problema politică pe care ne-o punem și pe care cată să o rezolvăm, este următoarea: *în viitoarea organizare electorală, Senatul va ieși exact din acelaș corp electoral, adică din colegiul unic care va alege și Camera, sau dintr'un alt corp cu totul deosebit, sau în sfârșit, admițând un sistem eclectic, din colegiul unic cu anumite temperanțe, combinațiuni, cu alte sisteme?*

Credem că în această privință o cercetare comparativă a organizării acestei adunări în câteva state cu instituțiuni li-

berale și democratice, ne poate fi folo-
sitoare.

În mod natural privirile ni se îndreaptă
mai înainte de toate asupra *Angliei*, țara
de obârșie a marelui principiu de liber-
tate, țara care a servit tuturor celorlalte
state continentale de far luminător în
materie constituțională. Și totuși în ches-
tiunea ce ne interesează, nu avem nimic
de împrumutat dela Anglia. În adevăr,
acolo rolul Senatului nostru este jucat
de *Camera Lorzilor*, care ca dată de ori-
gină este anterioară *Cămerei comunelor*.
Camera lorzilor, în afară de anumiți lorzi
spirituali, archiepiscopi și episcopi, de 16
lorzi reprezentanți ai Scoției aleși pentru
fiecare legislatură și de 28 lorzi repre-
zentanți ai Irlandei aleși pe viață, co-
prinde un număr nelimitat de lorzi, căci
nu numai că această demnitate este ere-
ditară dar încă Regele are dreptul de a
crea oricâți membri noi. De această pre-
rogativă guvernul se poate folosi pentru
a-și asigura majoritatea și istoria con-
stituțională a Angliei ne citează un exem-
plu. Camera Lorzilor a cărei existență
este astăzi foarte serios amenințată de
cealaltă cameră — *a Comunelor* — este
o instituțiune eminentemente aristocrată și

deci conservatoare, care nu a putut subzista decât grație simpatiei curate de care s'a bucurat în opiniunea publică, simpatie foarte explicabilă dacă ne gândim că în Anglia, spre deosebire de ceiace s'a petrecut în Franța, nobilii au luptat întotdeauna alături cu poporul pentru apărarea drepturilor acestuia încălcate de Rege. Iată dar că nu putem face nici o apropiere între instituțiunile tradiționale ale Angliei și cele ale noastre astfel cum avem noi nevoie de ele și că, deci, exemplul Regatului Britanic nu ne poate oferi niciun învățământ.

Un Stat a cărui organizare a Senatului merită, în adevăr, toată atențiunea noastră, este *Franța*. Constituțiunea votată la 24 Februarie 1875 de către Adunarea națională, crea un Senat compus din 300 membri, dintre cari 25 0/0 adică 75 erau inamovibili, pentru că erau aleși pe viață iar restul de 75 0/0 adică 225 erau aleși de departamente. Cei dintâi 75 senatori inamovibili urmau să fie aleși de către chiar Adunarea națională, care votase această Constituțiune, prin scrutin de listă și cu majoritatea absolută a voturilor, iar dacă, după aceia, vreun scaun de senator inamovibil

ar fi devenit vacant, Senatul însuși avea să procedeze la alegere. Cât despre ceilalți 225 senatori, ei erau aleși pe termen de 9 ani și reînnoiți câte o treime la fiecare 3 ani, în fiecare departament sau colonie, prin scrutin de listă și de către un colegiu special compus din:

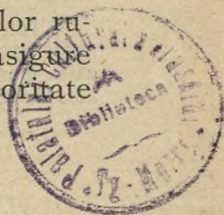
a) deputații aceluși departament sau colonii;

b) consilierii județeni;

c) consilierii de arondisment;

d) câteun delegat ales în fiecare comună de către consiliul municipal.

Rezultă dar că acești senatori proveneau din alegeri de două și chiar de trei grade și după ce corpul lor electoral fusese ales prin *votul universal*. Pe de altă parte sistemul din 1875 mai avea și o altă caracteristică: faptul că stăbălea o egalitate perfectă între toate comunele Franței, oricare ar fi fost însemnătatea lor: și Parisul alegea un singur delegat senatorial ca și cea mai modestă comună rurală. Această egalizare fusese înadins voită de Adunarea Națională care — în majoritate monarchistă — credea că acordând o preponderanță comunelor rurale, foarte numeroase, avea să asigure pentru mult timp în Senat o majoritate

conservatoare, pentru că comunele rurale erau presupuse a fi însuflețite de un spirit conservator. Ori, aceste așteptări nu s'au realizat.

Organizarea astfel întocmită a suferit o profundă modificare în anul 1884, acelaș an în care se revizuia și Constituțiunea noastră. După cererea lui *Jules Féry*, prezidentul de atunci al consiliului și ministru de Instrucțiune publică, Adunarea Națională a revizuit legea constituțională din 24 Februarie 1875 în sensul că a decis ca articolele (1—7) privitoare la organizarea Senatului să nu mai aibă pe viitor caracterul constituțional; reorganizarea acestui corp putea fi făcută deci printr'o simplă lege ordinară, lucru ce s'a și întâmplat câteva luni mai târziu, la 9 Decembrie 1884. Instituțiunea Senatorilor inamovibili este desființată pe viitor respectându-se totuși cei existenți până la moartea lor¹⁰⁾.

A doua mare reformă a lezei din 1884 este că în corpul electoral, comunele nu mai sunt reprezentate de un singur dele-

---

¹⁰⁾ Dintre aceștia, în Iulie 1913, mai figurau în Senatul Francez numai doi : unul, d-l *Bèrenger*, ales de către Constituanta din 1875 și altul, d-l *de Marcère*, ales de Senat el însuși.

gat senatorial, cum era în trecut, ci de un număr de delegați variind după numărul membrilor consiliului comunal. Astfel consiliile compuse din 10 membri aleg un singur delegat, cele compuse din 12 membri, 2 delegați și așa mai departe până la cele compuse din 36 membri sau mai mulți cari aleg 24 delegați, afară de Paris care alege 30 delegați.

Criticii acestei reforme o acuză că ea nu a făcut decât să treacă preponderanța dela comunele rurale la orașele de o importanță mijlocie și aceasta în dauna orașelor de rangul întâiu¹¹⁾.

În urma reformei din 1884, Senatul francez este compus din 300 membri aleși în departamente și colonii pe termen de 9 ani și reînnoiți câte o treime la fiecare trei ani. Corpul electoral se compune astăzi în fiecare departament sau colonie, din:

deputații respectivi,
consilierii județeni,
consilierii de arondisment,
și delegații comunelor din departament în număr de 1—30 după importanța consiliului comunal despre care este vorba.

---

¹¹⁾ *Idem*, vol. II, pag. 248.

Dela elegibili nu se cere îndeplinirea vreunei alte condițiuni decât să aibă vârsta de 40 ani și să nu se afle în vreunul din cazurile de ineligibilitate absolută sau relativă precum și de incompatibilitate prevăzute de legi.

Iată pe scurt care este organizarea Senatului francez. Ea nu a scăpat de orice critică și principala acuzare ce i se aduce, în această privință, este că Senatul are o bază electorală prea restrânsă care nu cadrează cu democratismul de care trebuiesc să fie însuflețite toate instituțiunile unui stat modern. Până acum s'a făcut în această privință mai multe propuneri și s'au elaborat chiar proiecte de legi¹²⁾. Astfel, în anul 1896, s'a numit la Cameră o comisiune care să cerceteze propunerea d-lor *Maurice Faure* și *Guillemet*; această comisiune a și propus un proiect, după care delegații senatoriali nu mai aveau să fie aleși de către membrii consiliilor comunale ci *direct de alegători*, prin votul universal. Camera a votat acest proiect dar Senatul, care era direct interesat, i-a amânat luarea în considerare *sine die*.

---

¹²⁾ *Idem*, pag. 246.

Mai târziu, în 1905, d-l *Louis Martin*, deputat, relua propunerea de mai sus iar în anul următor d-l *Breton* mergea și mai departe, căci cerea ca senatorii să fie aleși direct prin votul universal — ca și deputații deci — propunere repetată și în 1910.

În sfârșit, ultima propunere de reorganizare a Senatului o găsim făcută tot în Cameră de d-l *Fleury-Ravarin*, în sensul ca delegații senatoriali să fie desființați iar Senatorii aleși direct de către toți consilierii comunali. Poate că era vorba de o simplă măsură de intimidare sau de presiune asupra Senatului, care la acea epocă¹³⁾ respinsese proiectul de lege votat de Cameră asupra reprezentățiunii proporționale. Autorul acestei propuneri constata că „Senatul are cu națiunea o legătură foarte fragilă; că elementul predominant în colegiul electoral al Senatului este alcătuit din delegații comunelor, cari sunt aleși de către consiliile municipale astfel că Senatorii în cea mai mare parte ies dintr'o alegere de gradul al treilea; că Senatul se sprijină pe o bază electivă prea îngustă, ceea ce ușurează și

---

¹³⁾ 17 Dec. 1912.

mai mult actele de presiune și de corupțiune; în afară de aceasta, sistemul actual al delegațiunilor are ca urmare atribuirea totalității mandatelor majorității consiliului municipal, ceea ce ridică minorității orice fel de reprezentațiune¹⁴⁾.

În rezumat dar, se impută Senatului Francez baza electorală pe care este așezat și se tinde la lărgirea ei, la mărirea corpului alegătorilor. Acest neajuns nu împiedică astăzi de a constata totuși că notabilitățile politice franceze, foști preșidenți de consiliu, emigrează dela Camera la Senat, cu toate că sunt în puterea vârstei și a talentului lor; astfel se citează d-nii *Léon Bourgeois, Méline, Rouvier, Clémenceau, Ribot* și alții, fapt care constituie un câștig necontestat pentru Senat dar și o pierdere în acelaș timp pentru Camera franceză, izvorul normal al întregii inițiative parlamentare. O asemenea migrațiune are ca urmare directă că asigură calmul și demnitatea deliberațiunilor Senatului, scoțând și mai în relief utilitatea rolului acestuia.

Trec acum la cercetarea chestiunii în *Belgia*, a cărei constituțiune din 1831 a

---

¹⁴⁾ R. Brunet: *Organisation des pouvoirs publics* în *Revue du Droit public*, no. 2, 1913, pag. 413.

servit de model constituentului nostru din 1866. După constituțiunea belgiană Senatul era ales de către acelaș corp electoral ca și Camera, corp în care principala condițiune de admisibilitate era censul, variind între un minimum de 42 fr. și un maximum de 211 fr. impozite pe an. Acest cens era deosebit după cum era vorba de alegătorii dela orașe sau dela țară. El a fost redus printr'o lege din 12 Martie 1848 în mod uniform pentru toată Belgia la acel minimum de 42 fr. — și aceasta s'a întâmplat pentru că constituțiunea lăsa puterii legislative ordinare latitudinea de a fixa ea censul electoral ¹⁵⁾.

În 1893 acest stat și-a modificat constituțiunea tocmai pe chestiunea electoratului politic, introducând votul universal temperat totuși prin votul plural. Orice belgian, în vârstă de 25 ani și domiciliat într'o comună de cel puțin un an, are drept la un vot; are dreptul la încă un vot suplimentar adică în total la două voturi orice alegător care are 35 de ani împliniți, este căsătorit sau văduv dar având copii legitimi și plătește statului

---

¹⁵⁾ Paul Errera: *Traité de Droit public belge*, Paris 1909, pag. 135.

un impozit de cel puțin 5 fr. pe an; mai au drept tot la 2 voturi electorii cari sunt fie proprietari ai unui imobil de o valoare cadastrală de cel puțin 2000 fr., fie beneficiari ai unei rente de 100 fr.

Au drept în sfârșit la încă un vot suplimentar, adică au în total trei voturi, toți aceia care cumulează toate condițiunile cerute în cele două cazuri de mai sus pentru a avea încă un vot suplimentar, toate persoanele care au o diplomă de învățământ superior și în sfârșit toți aceia cari au îndeplinit sau îndeplinesc anumite funcțiuni publice sau profesii libere ce presupun o oarecare capacitate superioară¹⁶⁾.

Am făcut această expunere amănunțită a condițiunilor ce se cer în Belgia dela alegători, pentrucă ele sunt aceleași și pentru Cameră ca și pentru Senat. Singura deosebire este că la Senat se cere ca alegătorul să aibă vârsta de 30 ani în loc de 25 ani, cât am văzut că se cere la Cameră.

În Belgia mai există și un număr de 26 senatori provinciali, cari sunt aleși

---

¹⁶⁾ *Idem*, pag. 137 și urm.

fără nici o condițiune de cens, de către consiliile provinciale¹⁷⁾).

Din Senat fac de asemenea parte de drept dela vârsta de 18 ani iar cu vot deliberativ dela 25 ani, fii regelui sau, în lipsă, principii belgiani din familia regală.

Iată în linii generale organizarea corpului electoral

Mai înainte de a arăta dacă la noi, baza electorală a Senatului a suferit vreo transformare până astăzi, ne vom opri un moment asupra unui stat apusean, și acesta tot de aceeași gintă cu noi, asupra *Italiei*, nu atât pentru că organizarea actuală a Senatului acestui stat prezintă pentru noi vreun interes deosebit ci pentru că propunerile de reformă a acestei organizări merită să fie ținute în seamă.

Am zis că nu există nicio apropiere între alcătuirea Senatului Italian și alcătuirea celui al nostru. În Italia, Senatul nu este un corp reprezentativ al națiunii ci, cu toate că face parte din organul legiuitor, este numit direct de către Rege și pe viață. Numărul senatorilor a variat dela 78, câți erau în 1848, la 383

---

¹⁷⁾ Provinciile sunt diviziuni teritoriale corespunzătoare județelor noastre.

câți erau în Iulie, 1910. Regele are dreptul să-i aleagă din 21 de categorii determinate de *Statut*. Astăzi aproape toți senatorii sunt personagii, cari au la activul lor un trecut de servicii aduse Statului: miniștri, deputați, consilieri de stat, preșidenți sau membri la Curțile de casație sau la Curtea de Compturi, generali în armată, membri ai Academiei de științe, înalți funcționari provinciali, etc., ceiace explică și de ce vârsta mijlocie aproape a tuturor senatorilor este atât de înaintată: *63 ani*¹⁸⁾.

Reforma electorală din Iunie 1912, care ca principală măsură a lărgit dreptul de vot astfel încât dela 1.300.000 electori înscriși în 1908 numărul lor s'a ridicat la 7.700.000 în urma acestei legi¹⁹⁾, nu a avut nicio înrâurire asupra organizării Senatului, căci el a rămas tot numit de Rege.

Dar dacă înfățișarea actuală a Senatului italian nu ne poate ajuta cu nimic la realizarea viitoarei reforme a Senatului nostru, am spus că lucrările pregătitoare

¹⁸⁾ **Georges Scelle**: *A propos de la réforme du Sénat italien* în *Revue du Droit public*, no. 4, 1911, pag. 758 și urm.

¹⁹⁾ **V. I. Tambaro**: *La réforme électorale en Italie* în *Revue du Droit public*, no. 4, 1912, pag. 775 și urm.

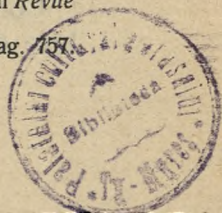
făcute în Italia în vederea reorganizării acestui matur corp, sunt cu adevărat interesante.

În adevăr, în urma unei interpelări strălucite a senatorului *Arcoleo* în ședința dela 6 Mai 1910, Senatul italian a procedat la alegerea unei comisiuni cu menirea de a studia și de a propune reforma ce o va crede mai potrivită în vederea unei compuneri mai raționale a acestei Camere înalte. Această comisiune și-a depus raportul prin acelaș senator iar discuțiunea a avut loc în ședințele dela 9 la 15 Febr. 1911²⁰). În raport găsim câteva idei luminoase asupra cărora ne va fi profitabil, credem, să ne oprim un moment.

Senatul italian actual cu toate că de o origină deosebită, nu are alt scop decât acela de a dubla Camera și la rigoare, de a împiedeca sau de a întârzia o inițiativă parlamentară prea grăbită²¹). Dar un asemenea rol este de ordine cu totul secundară. În ideal, după raportul citat, Senatul trebuie să fie, nu reprezentantul forțelor politice ale unei țări adică al

²⁰) **I. Tambaro** : *La réforme du Sénat italien* în *Revue du Droit public*, no. 3, 1910, pag. 525 și urm.

²¹) V. studiul lui **Georges Scelle**, precitat, pag. 157.

numărului, căci acesta este Camera; el trebuie să reprezinte toate forțele sociale moderne, experiența parlamentară, administrativă, cultura înaltă, averea și mai ales forțele economice noi, cari iau consistență din zi în zi, se generalizează și tind să înglobeze în ele toate activitățile unui stat. Incheierea raportului în această privință este că: senatorii reprezentanți ai culturai înalte ar trebui *trimiși direct* de către corpurile academice; cei cari ar avea calitatea de foști sau actuali deputați precum și cenziarii să fie *aleși* de un colegiu electoral destul de larg și în sfârșit regelui să nu-i rămână dreptul de numire decât pentru înalții funcționari și pentru persoanele cari ar fi adus servicii însemnate națiunei.

Cum vedem, raportul italian stabilește câteva deziderate, cari ne pot fi și nouă de un folos însemnat în încheierea ce vom avea a trage din cele expuse până acum.

După această privire aruncată asupra organizării Senatului în trei țări democratice și de sânge latin din apus, ne putem întreba: *la noi, ce s'a făcut?*

Constituțiunea din 1866, spre deosebire de Statutul desvoltător din 1864, fă-

cea din Senat un corp ales în întregime. Totuși Senatul nu era reprezentantul națiunii întregi ci numai al păturii avute, al marilor proprietari funciari rurali și urbani. Numai aceștia formau clasa de elită, care după concepțiunea constituantului de atunci avea monopolul dreptului de a fi reprezentată în Senat. În adevăr, acesta era ales de către alegători împărțiți, după natura proprietăților lor, în două colegii; primul, compus din proprietarii rurali din județe, cari ar fi avut un venit fonciar de cel puțin 300# pe an; și al doilea, compus din proprietarii urbani numai din orașele de reședință ale județelor, cari ar fi avut un venit fonciar dela 300# în jos²²⁾. În fiecare județ se alegeau 2 senatori, câte unul de fiecare colegiu.

Am arătat la începutul acestui studiu cauzele politice cari au condus la o asemenea alcătuire a Senatului.

În afară de membrii aleși, Senatul mai avea și câți-va membri de drept: Moștenitorul tronului, mitropolii și episcopii²³⁾.

În 1884 partidul național-liberal este

²²⁾ Art. 68.

²³⁾ Art. 76.

acela care voește revizuirea Constituției prin introducerea de colegii mari, prin înmulțirea numărului alegătorilor și scoborârea censului. Propunerile făcute atunci în Constituantă erau dintre cele mai diferite atât în ce privește Adunarea deputaților cât și Senatul, toate însă erau făcute în sensul acelorași vederi. Proprietarii rurali erau contopiți cu cei urbani. În general, nota caracteristică a acestor propuneri era, mai ales pentru Senat, tot censul, un cens însă mai redus²⁴).

Ceiace este însă interesant, este de sigur rezultatul final. Cele două colegii pentru Senat, cu toate că se largesc într' o măsură simțitoare prin noile contingente de alegători veniți, își păstrează caracteristica lor de cenitare. În adevăr, colegiul I coprinde pe proprietarii rurali sau urbani, cari au un venit de cel puțin 2000 lei anual, precum și pe comercianții patentari de clasa I sau a II-a; iar cel al II pe aceia cari au un venit între 800—2000 lei anual, la ambele colegii admi-

---

²⁴) În Constituantă d-l C. Nacu cerea pentru Senat colegiul unic cu un minimum de cens de 1000 lei venit. V. pentru amănunte: **G. Meitani**: *O pagină din istoria parlamentară a României*, 1914, în Biblioteca „Flacăra“.

țându-se excepțiuni dela condițiunea censului în favoarea capacității ce-o da cultura sau experiența căpătată în anumite funcțiuni publice.

Senatorii de drept sunt menținuți aceiași ca la 1866.

Cu toată opunerea deci a partidului conservator, care susținea că marii proprietari, cari au făcut totul în această țară, nu trebuiesc înăbușiți de alegătorii, ce plătesc numai o dare redusă și că, în definitiv, sistemul electoral din 1866 reprezinta toate interesele statului, reforma acestui sistem a fost realizată, deosebiriile dintre alegători atenuate, censul scoborât și prin urmare dreptul de vot lărgit.

Am făcut toată această lungă incursiune atât în domeniul dreptului public comparat, cât și în acela al istoriei pentru a face să se desprindă oarecari principii generale — neapărat destul de greu de precizat în această materie atât de delicată a politicei — principii cari să ne călăuzească în determinarea normelor de reorganizare a Senatului nostru.

Aceste principii ar fi următoarele:

1. Și la noi, ca și aiurea, procesul de transformare a organizării politice a Sta-

tului tinzând la o cât mai mare lărgire a masei electorale, urmează ca pasta care compune corpul electoral să fie cât mai unificată prin desființarea deosebiriilor dintre alegători după avere, deosebiri ce nu mai corespund unor instituțiuni democratice — și aceasta în genere pentru întregul parlament.

2. Cu diferența foarte discutabilă pentru votul bugetului țării, Senatul trebuie să se bucure exact de aceleași drepturi ca și acelea ale Camerii, pentru a nu fi așezat altfel într'o pozițiune de inferioritate față de aceasta și a nu-și vedea astfel știrbită însemnătatea autorității sale.

3. Senatul nefiind ca Adunarea deputaților reprezentantul forțelor politice ale țării și deci al numărului, nu poate avea o origină identică cu aceasta; el trebuie să apară ca expresiune a diferitelor noastre categorii de interese sociale: cultură înaltă, biserică, justiție, comerț, industrie, agricultură, armată, avere, etc.

4. Senatul trebuie să fie astfel alcătuit încât să nu se transforme într'o piedică permanentă pentru inițiativa Camerii, cum este, de ex., consiliul Imperiului față de Duma rusească, așa cum a fost reorganizat prin legea din 25 Aprilie 1906;

el trebuie să fie numai un moderator al avântului prea mare și poate imprudent al Camerii și un corp care, prin capacitatea recunoscută a membrilor săi, să fie în stare a aduce cea mai mare lumină în elaborarea și discuțiunea legilor.

5. Regele, sau respectiv guvernul, nu trebuie să aibă dreptul de numire a senatorilor, un asemenea drept necadrând cu concepțiunea noastră despre guvernământul democratic și nerespunzând de altfel nici vreunei nevoi practice.

6. Funcțiunile senatorilor trebuiesc să fie pe termen mărginit — opt ani ca și astăzi și reînouiți pe jumătate la fiecare patru ani — instituțiunea senatorilor pe viață neconcordând cu procesul de prefacere continuă a nevoilor țării și deci și cu marile probleme sociale, cari apar la fiecare moment.

7. În principiu și pentru ca Senatul să nu piardă contactul cu națiunea, acelaș colegiu unic care este sorgintea Aduării deputaților va alege și pe membrii Senatului, deducându-se din numărul total al acestora o proporțiune de 25%, cari vor fi, fie desemnați de drept, fie aleși de diferitele noastre corpuri organi-

zate și alți 25 % cari vor fi reprezentanții intereselor comunale și județene.

Odată puse aceste norme generale, ne mai rămâne să ne ocupăm de cele câteva chestiuni de aplicare, pe cari ele le ridică, și în special de compunerea și alegerea Senatului.

În general, minimum de vârstă cerut pentru eligibili ar fi acelaș ca și astăzi, adică 40 ani, cu excepțiunea pentru foștii deputați în cel puțin două legislaturi, cari vor fi scutiți de împlinirea acestei condițiuni.

Dacă considerăm massa cea mare a eligibililor, cei 50 % aleși de către colegiul unic, (66 senatori), credem că este bine să li se ceară îndeplinirea unor condițiuni de cens prin dovada plăței unei anumite sumi de impozite către stat, care se va determina ulterior. Ei sunt reprezentanții averilor mari: comercianți, industriași, agricultori, proprietari urbani, etc., cari nu vor intra în acea proporțiune de 25 % senatori proveniți altfel decât prin alegerea de către colegiul unic.

Dar tot ei vor putea fi și personagii, cari au adus servicii însemnate statului, capacități distinse dar ne înregimentate în nici unul din corpurile ce vor fi repre-

zintate în Senat și atunci, dela regula generală de mai sus a censului vom admite cât mai multe excepțiuni pentru a nu opri alegerea nimănui, a cărui intrare în Senat ar fi un câștig real pentru națiune.

Vor fi deci scutiți de cens:

a) foștii prezenți sau vice-prezenți ai vreunora din Adunările legiuitoare;

b) foștii deputați sau senatori, cari au făcut parte cel puțin din două legislaturi;

c) generalii și asimilații lor;

d) colonelii în demisiune și disponibilitate;

e) foștii și actualii miniștri sau reprezentanți diplomatici ai țării;

f) foștii magistrați indicați de textul actualului art. 75 al Constituției lit. f.;

g) cei cari au diploma de doctori sau licențiați în orice specialitate și cari vor fi exercitat profesiunea lor timp de cel puțin 6 ani;

h) membrii Academiei române;

i) foștii prefecți de județe timp de cel puțin 10 ani;

j) foștii primari de comune urbane, cari au ocupat această funcțiune timp de cel puțin 10 ani;

k) foștii primari de comune rurale, cari

au ocupat această funcțiune timp de cel puțin 15 ani;

l) membrii învățământului public timp de cel puțin 20 ani²⁵⁾).

Această întreagă categorie de senatori ar fi aleși pe județe, în raport cu numărul populațiunii județului respectiv, *de către colegiul unic*. Alegerea s'ar face neapărat tot cu reprezentarea minorităților.

A doua categorie de senatori în porțiune de 25% sau în total 32 vor fi *reprezitanți ai intereselor pur județene și comunale*; ei vor reprezinta în acelaș timp și interesele noastre regionale — dacă asemenea interese vor exista — căci sau regiunea va fi așezată într'un singur județ care va fi reprezentat sau ea va fi compusă din mai multe județe care toate vor avea iarăși reprezentanții lor.

Acești 32 senatori vor fi aleși în fiecare județ de reprezentanții consiliilor urbane și rurale și de către aceia ai consiliului județean. Colegiul astfel format se va compune din consilierii comunali aleși cu cele mai multe voturi, în porțiune, pentru comunele urbane de jumătate din numărul membrilor consiliului,

---

²⁵⁾ După cum se vede, excepțiunile prevăzute la lit. a—h sunt și astăzi admise de art. 75 Const.

iar pentru cele rurale câte unul de fiecare consiliu. Județul va putea fi reprezentat în acelaș mod prin jumătate din numărul membrilor consiliului său.

Odată cu introducerea autonomiei județene și comunale, înscrisă în programul partidului național-liberal, și cu asigurarea stabilității acestor consilii, nu va mai exista pericolul de astăzi ca consiliile comunale și județene, eșite la un moment dat din acelaș partid politic, să aleagă pe toți senatorii de aceeași culoare politică.

Restul de 25 0/0, adică 35 senatori cari nu vor fi aleși de colegiul unic și nici de colegiul reprezentativ al județelor și comunelor, vor fi următorii:

1. *12 membrii aleși de corpurile respective:*

a) un membru al *Academiei române* ales din sânul ei;

b) 4 membri aleși de *colegiile universitare*, câte 2 de fiecare universitate;

c) 4 membri reprezentanți ai *Camerilor de comerț și industrie* din București, Iași, Galați și Constanța, aleși de către comitetele acestor camere după o procedură care se va reglementa ulterior. Este bineînțeles că presupunem că aceste camere vor fi astfel organizate încât nu vor

reprezinta numai capitalul investit în comerț și în industrie și munca, pe meseriași și lucrători organizați în *camerile de meserii*, precum și pe funcționarii comerciali, acești auxiliari indispensabili ai comerțului și ai industriei;

d) 3 membri reprezentanți ai *Camerilor de agricultură* din București, Iași și Craiova, camere a căror înființare este prevăzută prin programul partidului național-liberal din 1911.

e) 3 episcopi sau arhiepiscopi titulari, aleși de către *Consistoriul superior bisericesc*²⁶⁾.

2. 17 membri aleși sau proclamați de către însuși Senatul:

---

²⁶⁾ După cum se vede, noi suprimăm instituțiunea Episcopilor-senatori pe viață ca ne mai corespunzând nici unei nevoi sociale. Recunoaștem că intrarea de drept a Episcopilor în Corpul legiuitor, începând cu vechiul divan al țării și terminând cu actualul senat, este la noi tradițională și că nici una din vechile noastre legiuri organice nu le-a refuzat acest drept; suntem iarăși primul în a recunoaște serviciile prețioase ce ne-a adus Biserica în trecut dar nu este mai puțin adevărat că astăzi nu pot prevala asemenea considerațiuni de ordin istoric și — am zice și — sentimental. Astăzi, Biserica este a Statului nostru și un departament special se ocupă de administrarea intereselor ei astfel că credem că, prin cei doi Mitropoliți senatori de drept și prin cei trei Episcopi aleși, Biserica va fi în viitor destul de bine și de demn reprezentată. Ca măsură de tranzițiune, actualii Episcopi ar putea rămâne în Senat până la sfârșitul vieții SS. LL.

a) 4 din cei mai recentți foști prezi-
denți de consiliu sau foști miniștri, cari
au ocupat aceste funcțiuni timp de cel
puțin 5 ani;

b) patru din cei mai recentți foști pre-
zidenți sau vice-prezidenți de Cameră sau
Senat timp de cel puțin 5 ani;

c) patru din cei mai recentți foști ge-
nerali comandanți de armată sau de corp
de armată sau amirali, cari ar fi ocupat
această funcțiune timp de cel puțin 4
ani;

d) doi din cei mai recentți foști repre-
zitanți diplomatici ai țării timp de cel
puțin 5 ani;

e) 3 din foștii prim-prezidenți sau pre-
zidenți ai Curții de Casațiune ai Curților
de Apel și ai Curții de Conturi aleși
dintre cei mai recentți eșiți la pensiu-
ne.

În cazul când nu s'ar găsi numărul
suficient de candidați întrunind condi-
țiunile de mai sus, locurile libere se vor
complecta prin alegeri parțiale făcute de
către colegiul unic iar în cazul când nu-
mărul candidaților ar fi egal cu acela al
locurilor vacante, Senatul va procede nu-
mai la proclamarea lor. Neapărat că și
alte interese speciale — dacă vor fi exis-
tând — vor putea fi reprezentate în Se-

nat, reducându-se numărul scaunelor conferite celor de mai sus.

Toți acești membri, după cum am spus mai sus, vor fi aleși cu majoritate de voturi de către cei 75 0/0 senatori aleși deja de colegiul unic și de colegiile reprezentative ale județelor și comunelor, în prima ședință după validarea titlurilor acestora. Cu chipul acesta Senatul se va întregi pe sine însuși fără amestecul celui alt corp legiuitor și cu atât mai puțin fără amestecul guvernului.

3. 3 membri de drept:

- a) moștenitorul tronului dela vârsta de 18 ani, cu vot deliberativ dela 25 ani;
- b) cei doi mitropoliți.

Aceasta ar fi compunerea ce credem că ar urma să se dea Senatului nostru în viitorul regim electoral, compunere care ar face cu drept cuvânt ca acest corp legiuitor să fie la înalțimea rolului ce este chemat să îndeplinească și care răspunde în același timp și concepțiilor de reformă ce s'au manifestat în doctrină în această privință.

O ultimă chestiune mai rămâne de atins și cu aceasta ajungem la sfârșitul studiului de față: pentru a asigura continuitatea în lucrările sale și a nu-i ridica

cu totul nuanța de corp conservator, ce Senatul trebuie să păstreze în Parlament, am arătat că el se va alege ca și astăzi pe termen de 8 ani și va fi reînnoit pe jumătate, după trecere de 4 ani. Tot deodată în caz de dizolvare, Constituțiunea va putea prevedea că o parte mică din Senat, de ex. jumătate din acești 25 % senatori reprezentanți ai diferitelor colegii sau interese speciale, vor continua să funcționeze ca atari; funcțiunile lor nu vor înceta deci prin dizolvare.

De sigur că observațiunile noastre pot prezenta multe părți criticabile, pot avea chiar lipsuri, pentrucă prin obiectul său studiul de față este o lucrare cu caracter constructiv în care multe elemente nu ne sunt cunoscute decât în mod cu totul imperfect, pe cale de simple conjecturi. Alte lucrări făcute de alții mai competenți îl vor îndrepta sau îl vor întregi. Noi am fi măguliți, dacă rezultatul cercetărilor noastre va fi folosit cel puțin ca punct de plecare atunci când într'un viitor apropiat se va proceda în mod pozitiv la revizuirea normelor de organizare a acestui corp legiuitor.

În tot cazul, observațiunile noastre — oricât lipsite de însemnătate ar fi — sunt

ieșite din dorința cea mai sinceră de a contribui într'o măsură cât de mică și de modestă la această măreață operă de regenerare a Statului român, pe care Partidul național-liberal o urmărește cu atâta perseverență și — am zice și — cu atâta strălucire.

16561

世説新語

16561

BIBLIOTECA POLITICA

- No. 1. *Crize de Stat*, de **Vintilă I. Brătianu**.
- » 2. *Politica noastră externă*, de **I. G. Duca**.
- » 3. *Mediațiunea în rectificarea graniței Dobrogei*, de **Em. Culoglu**.
- » 4. *Constatări*, de **Victor N. Popp**.
- » 5. *Bugetul*, de **Vintilă I. Brătianu**.
- » 6. *Viața noastră publică*, de **George Corbescu**.
- » 7. *Considerațiuni generale asupra reformelor agrare și asupra exproprierii* de **Dr. G. D. Creangă**.
- » 8. *Relele organice ale armatei noastre* de **Gh. Tătarescu**.
- » 9. *Exproprieria și modalitatea aplicării ei*, de **Const. G. Pietraru**.
- » 10. *Scumpirea traiului* de **G. C. Dragu**.
- » 11. *O pagină din istoria parlamentară a României* de **G. Meitani**.
- » 12. *Invățăminte. Politica externă și Reformele liberale*, de **V. I. Brătianu**.
- » 13. *Armata în 1913*, de **General Gr. Crainicianu**.
- » 14. *Prezentul și viitorul cooperației satești în România*, de **I. Răducanu**.
- » 15. *Modificări de adus unor dispozițiuni din Constituțiune*, de **C. M. Sipsom**.
- » 16. *Principii de reorganizare a Senatului* de **Anibal Teodorescu**.
-